

Dumondas frequentas – lescha da scola / ordinaziun da scola

Dumondas novas u adattadas dapi ils 27-01-2014 èn nudadas cun blau.

Tema	Basa (artitgel correspun- dent da la legislaz.) ¹	Dumonda / resposta
Purschidas da scola e da furmaziun		
STGALIMS DA SCOLA		
Frequentaziun da la scolina per uffants da lingua estra	7 al. 3 LS	Tge uffants valan sco uffants "da lingua estra"? Scho uffants da lingua estra valan uffants che discurren in'otra lingua che quella ch'è la lingua da scola al lieu. Uschia è in uffant per exempel in uffant da lingua estra a Luzein, sch'el na discorra betg tudestg, a Ftan, sch'el na discorra betg rumantsch ed a Grono, sch'el na discorra betg talian.
OBLIGAZIUN D'IR A SCOLA, LIEU DA SCOLA E FREQUENTAZIUN GRATUITA		
Entrada en scola, spustament e suspensiun da l'obligaziun d'ir a scola	12 LS / 7 OS	Tenor l'art. 7 al. 1 OS pon las instituziuns responsablas per la scola admetter al stgalim da la scolina uffants che cumpleneschan il 4. onn da vegliadetgna fin ils 31 da december da l'onn chalendar current. Survegnan las instituziuns responsablas per la scola contribuziuns dal chantun per quests uffants? Gea, il chantun paja las pauschalas fixadas en la lescha da scola er per uffants ch'entran 1 onn pli baud en il stgalim da la scolina, uschia sco ch'il chantun paja er las pauschalas per las scolaras e per ils scolars che frequentan la scola populara durant dapli ch'ils 9 onns ch'èn obligatorics.
Organisaziun da la scola		
GESTIUN ED ORGANISAZIUN		
Urden da scola	20 LS	Survegnan las instituziuns responsablas per la scola in model d'in urden da scola tenor la nova legislaziun? L'USS aveva gia publitgà en il passà in model d'in urden da scola sin sia pagina d'internet. Quest model vegn uss adattà da l'USS a la nova legislaziun e mess a disposiziun a las instituziuns responsablas per la scola en ina furma actualisada. Actualisaziun: link tar il model d'in urden da scola

¹ Abreviaziuns: lescha da scola (LS), ordinaziun da scola (OS)

Urden da scola/urden disciplinar	20 LS	Ston las scolas adattar lur urdens da scola resp. lur urdens disciplinars pervia da las novaziuns en la nova lescha da scola? Gea, ils urdens da scola resp. ils urdens disciplinars ston vegnir adattads. Quai po però er vegnir fatg pli tard, quai vul dir suentar che la nova lescha da scola è entrada en vigur. Las disposiziuns da la nova lescha da scola valan – sco dretg surordinà – a partir da la data da lur entrada en vigur er independentamain da las disposiziuns da l'urden da scola resp. da l'urden disciplinar.
Temp da scola, cumenzament da l'onn da scola, vacanzas	24 al. 1 LS	Po l'instituziun responsabla definir – sco fin uss – il di suentar Ascensiun sco "di da punt" e declerar el sco di liber d'instrucziun? Dis locals libers d'instrucziun (er firads u dis ch'èn – pervi da tradiziuns – libers da scola) che pertutgan tut la scola, vegnan fixads da l'instituziun responsabla per la scola, e quai resguardond l'art. 24 da la lescha da scola.
Temp da scola, cumenzament da l'onn da scola, vacanzas	24 al. 2-3 LS	Cura vegnan communitgadas las datas dal cumenzament da l'onn da scola, da las vacanzas d'atun e da Nadal? Il DECA vegn probablamain a communitgar las datas da las vacanzas dals proxims onns anc quest onn. Actualisaziun: Las datas èn fixadas dapi ils 3 da december 2012.
MANASCHI DA SCOLA		
Instrucziun/uras da bloc	25 LS 26 LS	Èsi pussaivel d'avair unitads d'instrucziun en blocs da 2,5 uras sin il stgalim da la scolina? L'avantmezdi n'èn blocs da 2.5 uras betg pussaivels perquai che las uras da bloc l'avantmezdi importan sin il stgalim da la scolina almain trais uras consecutivas e valan per l'entira emna, quai vul dir da glindesdi fin venderdi.
Uras da bloc	26 LS 24 OS	Ston las scolaras ed ils scolaras frequentar obligatoricamain las lecziuns d'instrucziun u da surveglianza che vegnan purschidas entaifer las uras da bloc? Gea, la frequentaziun da las lecziuns d'instrucziun u da surveglianza entaifer las uras da bloc è – cun excepziun da las lecziuns da surveglianza a l'ur da las uras da bloc – obligatorica.
Uras da bloc	26 LS 24 OS	Ston las scolaras ed ils scolaras frequentar obligatoricamain las lecziuns da surveglianza perifericas durant las uras da bloc? Na, la frequentaziun da las lecziuns da surveglianza perifericas durant las uras da bloc è facultativa per las scolaras ed ils scolaras. Las instituziuns responsablas per la scola èn però obligadas d'engaschar ina surveglianza er per las lecziuns perifericas da las uras da bloc.
Uras da bloc	26 LS 24 OS	Ina persuna d'instrucziun sto interromper l'instrucziun per in tschert temp e l'instituziun responsabla per la scola n'ha betg anc engaschè ina substituziun. Sto l'instrucziun durant las uras da bloc tuttina vegnir garantida? Gea, l'instituziun responsabla per la scola sto garantir las uras da bloc er, sch'i n'è anc betg vegnida installada ina substituziun. Las uras da bloc pon però vegnir garantidas cun lecziuns d'instrucziun u cun lecziuns da surveglianza.

Uras da bloc	26 LS 24 OS	In uffant na po betg frequentar singulas lecziuns durant las uras da bloc (religiun, gimnastica). Sto la surveglianza esser garantida er en quest cas? Gea, la surveglianza durant las uras da bloc sto esser garantida er en tals cas. Perquai ch'i sa tracta da cas singuls, po er vegnir tschertgada ina soluziun individuala (p.ex. far las lezias ed ils pensums en ina lecziun da surveglianza).
Uras da bloc: lecziuns da surveglianza	26 LS 24 OS	Èsi pussaivel da metter a disposiziun sco lecziuns da surveglianza durant las uras da bloc er ina purschida en il sector "zambregiar (textil, betg textil)" ultra dal sport, da la musica e da l'agid da far lezias e pensums? Gea, l'instituziun responsabla per scola è libra da metter a disposiziun er ina purschida en il sector "zambregiar".
Uras da bloc	26 LS 24 OS	Las uras da bloc garanteschon sin il stgalim da scolina e sin il stgalim primar l'avantmezdi ina instrucziun nuninterrutta u ina surveglianza gratuita. Valan las uras da bloc er en cas d'absenzas imprevisiblas (malsogna etc.) u previsiblas (furmaziun supplementara obligatorica, radunanza LEGR, di grischun da furmaziun, nozzas, midar chasa) da la persuna d'instrucziun? Gea. Las uras da bloc valan durant l'entir temp da scola da 38 emnas, mintgamai da glindesdi fin venderdi cun excepziun dals firads; en cas da basegn sto la surveglianza era vegnir garantida sche la persuna d'instrucziun u d'assistenza è absenta. Infurmaziun davart las uras da bloc en connex cun las ulteriuras structuras dal di: las uras da bloc l'avantmezdi valan independentamain da las purschidas da las ulteriuras structuras dal di.
Ulteriuras structuras dal di	27 LS, Ordinaziun davart structuras dal di	L'obligaziun da purschida per structuras dal di exista durant las emnas da scola, mintgamai da glindesdi fin venderdi, cun excepziun dals firads (ordinaziun davart structuras dal di art. 7). Vala quella era en cas d'absenzas imprevisiblas (malsogna etc.) u previsiblas (furmaziun supplementara obligatorica, radunanza LEGR, di grischun da furmaziun, nozzas, midar chasa) da la persuna d'instrucziun u d'assistenza? Gea. L'obligaziun da purschida vala – sch'in basegn è avant maun – durant l'entir temp da scola da 38 emnas, mintgamai da glindesdi fin venderdi cun excepziun dals firads. Las purschidas ston era vegnir garantidas sche la persuna d'instrucziun u d'assistenza è absenta.
PURSCHIDAS CUMPLEMENTARAS		
Classas da talent/ scolas da talent	38 LS 34 OS	Ina scolara u in scolar frequenta la classa da talent en in'otra instituziun responsabla per la scola. Sto l'instituziun ch'è responsabla per la scola cedenta surpigliar stringentamain ils daners da scola? Gea, ina instituziun responsabla per la scola sto surpigliar ils daners da scola per sias scolaras e per ses scolars che frequentan la classa da talent en in'otra instituziun responsabla per la scola. Sch'i na dat nagina cunvegna davart la summa dals daners da scola, als fixescha il departament.
Uffants da lingua estra	39 al. 2 LS 35 OS	Ha la regenza fixà las prestaziuns che ston vegnir ademplidas? Co sa cloma la regulaziun? Las prestaziuns che ston vegnir ademplidas ha la regenza fixà en l'art. 35 da l'ordinaziun. Il departament vegn a relaschar ulteriuras directivas tar l'instrucziun da promoziun per scolaras e scolars da lingua estra. Las lavurs correspundentas na vegnan betg prendidas per mauns en moda prioritara. Il departament recumonda a las instituziuns ch'èn responsablas per la scola d'observar las directivas actualmain vertentas fin che las novas directivas èn avant maun.

PROMOZIUN E MIDADA DA STGALIM		
Giudicament: rapport davart l'emprender	41 LS	Datti prescripziuns formalas per il rapport davart l'emprender? I na dat naginas prescripziuns obligatoricas per la furma dal rapport davart l'emprender. Il model e las recumandaziuns correspundan a quel ed a quellas da la pratica actuala.
MESIRAS DA LA PEDAGOGIA SPEZIALA		
Purschida simpla da la pedagogia speziala: promoziun integrativa	44 al. 1 OS	Co vegnan las scholaras ed ils scolars da la classa pitschna resp. da la classa pitschna integrada transferids en la promoziun integrativa? L'instituziun responsabla per la scola ed ils geniturs sclereschan cuminaivlamain, tge gener da promoziun integrativa ch'è raschunaivel. Las scholaras ed ils scolars che han frequentà fin ussa la classa pitschna vegnan sustegnids tras la promoziun integrativa cun adattaziun da las finamiras da l'instrucziun. I dat però er scolars e scholaras, per ils quals la promoziun integrativa senza adattaziun da las finamiras da l'instrucziun è la furma adequata per als sustegnair. Tenor la nova lescha da scola èn las decisiuns correspundentas chausa da las instituziuns responsablas per la scola. Il servetsch psicologic da scola vegn consultà mo, sch'i na po betg vegnir chattà in consens davart il gener da la promoziun u sch'i dat anc auters puncts che ston vegnir sclerids.
Purschida simpla da la pedagogia speziala: promoziun integrativa	44 al. 1 OS	Tge gener da promoziun integrativa (sco prevenziun, senza adattaziun da las finamiras da l'instrucziun, cun adattaziun da las finamiras da l'instrucziun) è prevista per tge basegn spezial da promoziun? Da la <u>promoziun integrativa sco prevenziun</u> (Pin-p) pon profitar svelt e directamain tut las scholaras e tut ils scolars che han in basegn mumentan da vegnir promovids en lur emprender u en lur cumportament. La <u>promoziun integrativa senza adattaziun da las finamiras d'emprender</u> (Pin-s) è prevista en cas d'in basegn da promoziun che dura pli ditg, en spezial en cas da difficultads da leger ed ortograficas (legastenia), da difficultads da far quint (discalculia) e da difficultads dal cumportament, ma er per scholaras e scolars cun duns spezialas. Las finamiras da l'instrucziun na vegnan betg adattadas, perquai che quai n'è betg necessari. Tras la <u>promoziun integrativa cun adattaziun da las finamiras d'emprender</u> (Pin-c) vegnan sustegnids scholaras e scolars cun disturbis complexs da l'emprender e/u cun disturbis gravants dal cumportament che pretendan in'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun.
Furmas da la scolaziun e da la promoziun	46 LS	Èsi tenor la nova lescha da scola anc pussaivel da manar classas d'introducziun? Na, sin basa da la nova lescha e da la discussiun en il cussegl grond n'èsi betg pli pussaivel da manar classas pitschnas separativas sco er classas d'introducziun.

Purschida simpla da la pedagogia speziala: garanzia	47 LS 46 OS	Per garantir las mesiras simples vegnan las instituziuns responsablas per la scola animadas d'engaschar ina persuna spezialisada per la pedagogia curativa per almain duas unitads d'instrucziun per emna en las partiziuns dal stgalim da scolina e dal stgalim primar. Sa tracti qua d'ina obligaziun u d'ina recumandaziun? Questa directiva è da princip obliganta. En cas motivads po ina instituziun responsabla per la scola divergiar da questa directiva. Ina decisiun en chausa sto prender l'instituziun ch'è responsabla per la scola. Il departament na fa naginas ulteriuras prescripziuns en quest connex. Per divergiar da questa directiva dovri dentant ina motivaziun pedagogica. Ina motivaziun sin basa dal budget na tanscha betg per divergiar da la directiva.
Purschida simpla da la pedagogia speziala: promoziun integrativa	47, 48, 77 LS / 47 OS	Pertge èn vegnidas decretadas singulas mesiras pedagogic-terapeuticas per ina perioda che surpasa la data da l'entrada en vigur da la nova lescha da scola (1. d'avust 2013)? Cun l'entrada en vigur da la nova lescha da scola (1. d'avust 2013) survegnan las instituziuns responsablas per la scola la responsabladad per tut las mesiras da la pedagogia speziala dal sector simpel. Ellas ston decider en il cas singul, sche las mesiras da la pedagogia speziala en il sector simpel ston vegnir cuntinuadas, midadas u terminadas. Fin il 1. d'avust 2013 vegn l'uffizi per la scola populara ed il sport (USS) ad examinar tut ils rapports e tut las dumondas entrantas ed a relaschar – tenor las disposiziuns legalas vertentas – las directivas per la durada dumandada. Quai pussibilitescha a las instituziuns responsablas per la scola da sa basar en cas da basegn sin la decisiun dal USS che vala sco recumandaziun, cur che la nova lescha da scola è entrada en vigur, e da prender quella decisiun sco basa per cuntinuar cun las terapias a partir dal 1. d'avust 2013, senza che novs process d'examinaziun e da decisiun stoppian automaticamain vegnir fatgs en mintga singul cas. Tge impurtanza ha la remartga davart la garanzia da surpigliar ils custs per las singulas disposiziuns? La remartga concernent singulas disposiziuns ch'il chantun garanteschia da surpigliar ils custs per quellas mesiras pedagogic-terapeuticas che appartegnan da nov al sector simpel mo fin a l'entrada en vigur da la nova lescha da scola serve sco renviament per l'instituziun responsabla per la scola che porta ils custs per las mesiras dal sector simpel a partir dal 1. d'avust 2013.
Ordinaziun	48 LS / 46 OS	Poi vegnir cuntinuà cun l'instrucziun da sustegn en la scolina? L'instrucziun da sustegn è ina part da la promoziun integrativa e part integrala da la purschida da pedagogia speziala che las instituziuns responsablas per la scola garanteschian. Per la promoziun integrativa en scolina n'èsi ni necessari da far ina dumonda dal servetsch psicologic da scola (SPS), ni d'avair ina permissiun da l'inspecturat da scola e da scolina. In scleriment tras il SPS vegn fatg mo, sch'i n'è betg cler tge mesiras che duain vegnir prendidas. La decisiun da realisaziun è en mintga cas chausa da l'instituziun responsabla per la scola.

Purschida simpla da la pedagogia speziala: planisaziun	49 al. 1 LS 46 OS	Co vegnan calculadas las lecziuns per la purschida da la pedagogia speziala che las instituziuns responsablas per la scola ston garantir? Per calcular questas lecziuns pon las instituziuns responsablas per la scola s'orientar vi da las lecziuns che las personas spezialisadas per la logopedia, per la terapia psicomotorica, per legastenia e per discalculia dattan en lur scolas sco er per las classas pitschnas u per las classas pitschnas integradas. Ultra da quai vegnan las instituziuns responsablas per la scola a stuaier impunder da nov resursas en il sector da la prevenziun. Sin basa da las experientschas ch'èn vegnidadas fatgas en las vischnancas da pilot parta il departament en quest connex d'almain 2 lecziuns per partiziun ed emna.
Las personas d'instrucziun		
ENGASCHAMENT ED OBLIGAZIUNS		
Relaziun d'engaschament	56 LS	Prescriba la lescha da scola a las instituziuns ch'èn responsablas per la scola da far contracts d'engaschament cun lur personas d'instrucziun? Gea, las instituziuns responsablas per la scola ston avair in contract da dretg public cun tut lur personas d'instrucziun. En quest connex ston vegnir observadas las disposiziuns da la lescha da scola e da l'ordinaziun da scola. Sche la lescha e l'ordinaziun na cuntengnan naginas prescripziuns, reglan las instituziuns responsablas per la scola sezzas las cundiziuns d'engaschament. Subsidiarmain vegnan applitgadas las disposiziuns dal dretg dal personal dal chantun conform al senn.
Relaziun d'engaschament	56 LS	Ston ils contracts d'engaschament existents da las personas d'instrucziun vegnir midads pervia da novaziuns en la nova lescha da scola? Gea, ils contracts d'engaschament ston vegnir adattads. Quai po vegnir fatg pli tard, quai vul dir suenter che la nova lescha da scola è entrada en vigur, perquai che las disposiziuns da la nova lescha da scola valan – sco dretg surordinà – a partir da la data da l'entrada en vigur er independentamain dals contracts d'engaschament. Il DECA recumonda d'adattar ils contracts d'engaschament per il mument ch'il transferiment dal stgalim da salari vegn fatg. Actualisaziun: link tar il model d'in contract d'engaschament per personas d'instrucziun
Relaziun d'engaschament	56 LS	Pon las adattaziuns dals contracts d'engaschament vegnir fatgas cun ina desditga cun resalva da midada per il mument ch'il transferiment dal stgalim da salari vegn fatg? I n'è betg stringentamain necessari da far ina desditga cun resalva da midada per adattar ils contracts. Ils contracts pon vegnir adattads unilateralmain tras l'instituziun responsabla per la scola cun communitgar a la persona d'instrucziun la nova salarisaziun resp. il nov stgalim da salari. Sch'ina persona d'instrucziun n'è betg perencletga cun quai, po ella pretender ina disposiziun contestabla u ina desditga cun resalva da midada.
Facilitaziun da vegliadetgna	56 LS 59 OS	Survegnan da nov er personas d'instrucziun da la scolina ina facilitaziun da vegliadetgna? Gea, la facilitaziun da vegliadetgna vala per tut las personas d'instrucziun cun in pensum cumplain, pia er per personas d'instrucziun da la scolina.

	56-66 LS	<p>Tge modalitads d'engaschament valan per pedagogas e pedagogs curativs da scola (PCS)? Co vegn tractà il temp da discurs per PCS èn la nova lescha da scola?</p> <p>Davart las modalitads d'engaschament per PCS che lavuran en il sectur simpel e che vegnan engaschads da las instituziuns responsablas per la scola decidan las instituziuns responsablas per la scola resguardond las disposiziuns da la lescha da scola. Quellas sa cumponan en spezial dals art. 66 (salarisaziun minimala per onn), 59 (incarica professiunala) e 62 (pensum cumplain) sco er da l'art. 61 OS (augment dals stgalims dal salari minimal). Ultra da quai valan er per ils PCS las disposiziuns davart la furnaziun supplementara, la facilitaziun da vegliadetgna e.u.v.</p> <p>Per calcular la salarisaziun resp. la dimensiun da l'engaschament dals PCS stoi vegnir resguardà ch'i ston vegnir presumas 29 lecziuns per in pensum cumplain sin il stgalim primar e sin il stgalim superiur e 24 uras per in tal sin il stgalim da la scolina. En quest connex stoi vegnir resguardà ch'i vala la medema tariffa da salarisaziun minimala per las PCS dal stgalim da la scolina e dal stgalim primar (art. 66 LS). Natiralmain sto vegnir concedida er a la resp. al PCS la distgargia dad 1 lecziun (= 28), sch'ella u el ademplescha la funcziun d'ina persuna d'instrucziun da classa.</p> <p>Sch'il temp da discurs vegn indemnissà sco temp da lavur supplementar, decida l'instituziun responsabla per la scola. La lescha da scola na cuntegna nagina obligaziun en questa direcziun.</p>
Distgargia da la persuna d'instrucziun da classa	62 al. 2 LS	<p>Survegn ina persuna d'instrucziun da classa ch'è engaschada da l'instituziun responsabla per la scola per 50 % sco persuna d'instrucziun da classa ina distgargia d'ina entera lecziun u d'ina mesa lecziun?</p> <p>Ella survegn ina distgargia dad 1 lecziun, er sch'ella è engaschada mo cun in pensum da 50 % sco persuna d'instrucziun da classa. Quai vul dir che las persunas d'instrucziun da classa survegnan ina distgargia dad 1 lecziun per questa incumbensa, independentamain da la dimensiun da l'engaschament.</p>
Facilitaziun da vegliadetgna	62 al. 3 LS / 59 OS	<p>Co vegn calculada la facilitaziun da vegliadetgna per persunas d'instrucziun da la scolina?</p> <p>Sin il stgalim da la scolina correspunda in'unitad d'instrucziun a 60 minutas resp. ad 1 ura (art. 25 LS). La facilitaziun da vegliadetgna tenor l'art. 59 OS importa pia 2 resp. 3 uras sin il stgalim da la scolina.</p>
Furnaziun supplementara minimala per onn	63 LS	<p>Dastgan dis da furnaziun supplementara sur il minimum annual prescrit vegnir transferids sin il proxim onn?</p> <p>Gea, quai è pussaivel. Las instituziuns responsablas per la scola han qua tschertas libertads d'agir. Uschia pon dis da furnaziun supplementara che vegnan absolvids sur il minimum annual prescrit vegnir transferids sin in auter onn.</p>
Congedi da furnaziun supplementara	64 LS	<p>Tenor l'art. 64 LS sa participescha il chantun ina giada als custs d'in congedi da furnaziun supplementara. Sch'ina persuna d'instrucziun ha gia profità d'in congedi da furnaziun supplementara, po ella frequentar in ulteriur congedi da furnaziun supplementara cur che la nova lescha da scola è entrada en vigur?</p> <p>Gea. L'art. 64 da la nova lescha da scola vegn applitgà independentamain da la dumonda, sch'ina persuna d'instrucziun ha gia profità en il passà d'in congedi da furnaziun supplementara u betg.</p>

SALARISAZIUN																																
Salarisaziun minimala (diplom renconuschì betg confirm al stgalim)	66 LS	<p>Tge salarisaziun minimala recumonda il departament per personas d'instrucziun che han in diplom renconuschì <u>che na correspunda però betg al stgalim</u> e ch'instrueschan cun ina permissiun da dar scola?</p> <p>Per personas d'instrucziun ch'instrueschan cun in diplom renconuschì che na correspunda però betg al stgalim, valan las suandantas recumandaziuns:</p> <table border="1" data-bbox="616 411 2145 1031"> <thead> <tr> <th><i>diplom</i></th> <th><i>stgalim</i></th> <th><i>salarisaziun</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>persuna d'instrucziun da la scola reala e secundara</td> <td>primar</td> <td>stgalim primar</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun da la scola primara</td> <td>superiur</td> <td>stgalim primar</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun da la scolina</td> <td>primar</td> <td>stgalim da scolina</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun da la scola primara</td> <td>scolina</td> <td>stgalim da scolina</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim primar</td> <td>superiur</td> <td>stgalim primar</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim secundar I</td> <td>primar</td> <td>stgalim primar</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun cun diplom en pedagogia speziala (pedagoga u pedagog curativ)</td> <td>scolina</td> <td>stgalim primar (persuna d'instrucziun cun diplom en pedagogia speziala)</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun da la scola primara</td> <td>pedagog(a) curativ(a) (primar)</td> <td>stgalim primar (persuna d'instrucziun da la scola primara)</td> </tr> <tr> <td>persuna d'instrucziun da la scola primara</td> <td>pedagog(a) curativ(a) (superiur)</td> <td>stgalim primar (persuna d'instrucziun da la scola primara)</td> </tr> </tbody> </table> <p>L'instituziun ch'è responsabla per la scola ha natiralmain la cumpetenzza da pagar a questas personas d'instrucziun in salari ch'è pli aut che las tariffas minimalas.</p>	<i>diplom</i>	<i>stgalim</i>	<i>salarisaziun</i>	persuna d'instrucziun da la scola reala e secundara	primar	stgalim primar	persuna d'instrucziun da la scola primara	superiur	stgalim primar	persuna d'instrucziun da la scolina	primar	stgalim da scolina	persuna d'instrucziun da la scola primara	scolina	stgalim da scolina	persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim primar	superiur	stgalim primar	persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim secundar I	primar	stgalim primar	persuna d'instrucziun cun diplom en pedagogia speziala (pedagoga u pedagog curativ)	scolina	stgalim primar (persuna d'instrucziun cun diplom en pedagogia speziala)	persuna d'instrucziun da la scola primara	pedagog(a) curativ(a) (primar)	stgalim primar (persuna d'instrucziun da la scola primara)	persuna d'instrucziun da la scola primara	pedagog(a) curativ(a) (superiur)	stgalim primar (persuna d'instrucziun da la scola primara)
<i>diplom</i>	<i>stgalim</i>	<i>salarisaziun</i>																														
persuna d'instrucziun da la scola reala e secundara	primar	stgalim primar																														
persuna d'instrucziun da la scola primara	superiur	stgalim primar																														
persuna d'instrucziun da la scolina	primar	stgalim da scolina																														
persuna d'instrucziun da la scola primara	scolina	stgalim da scolina																														
persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim primar	superiur	stgalim primar																														
persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim secundar I	primar	stgalim primar																														
persuna d'instrucziun cun diplom en pedagogia speziala (pedagoga u pedagog curativ)	scolina	stgalim primar (persuna d'instrucziun cun diplom en pedagogia speziala)																														
persuna d'instrucziun da la scola primara	pedagog(a) curativ(a) (primar)	stgalim primar (persuna d'instrucziun da la scola primara)																														
persuna d'instrucziun da la scola primara	pedagog(a) curativ(a) (superiur)	stgalim primar (persuna d'instrucziun da la scola primara)																														
Salarisaziun minimala (senza diploms renconuschids)	66 LS	<p>Tge salarisaziun minimala prescriba la lescha per personas d'instrucziun che n'han betg ina scolaziun renconuschida?</p> <p>La salarisaziun minimala per personas che dattan scola resp. che lavuran sco terapeutas e terapeuts a la scola regulara, ma che na possedan betg ils diploms renconuschids, n'è betg reglada en la nova lescha da scola. Quai vul dir che las instituziuns responsablas per la scola pon fixar la salarisaziun senza prescripziuns da la lescha da scola.</p>																														

Salarisaziun minimala (differenziaziun persuna d'instrucziun spezialisada / persuna d'instrucziun da la scola reala e secundara)	66 LS	Cura è ina persuna d'instrucziun ina persuna d'instrucziun spezialisada dal stgalim secundar I e cura è ella ina persuna d'instrucziun da la scola reala e secundara? La differenziaziun tranter ina "persuna d'instrucziun spezialisada" ed ina "persuna d'instrucziun da la scola reala e secundara" s'orientescha al diplom, cur ch'i sa tracta da fixar las tariffas da la salarisaziun minimala. Per las persunas d'instrucziun ch'èn s'acquistadas in diplom d'instrucziun sco persuna d'instrucziun dal stgalim secundar I ad ina scola auta da la Svizra vala la tariffa da salarisaziun minimala per persunas d'instrucziun da la scola reala e secundara. Per las ulteriuras persunas d'instrucziun valan – independentamain dal dumber da roms ch'ellas instrueschan – las tariffas minimalas per persunas d'instrucziun spezialisadas. Per persunas d'instrucziun da la scola primara che instrueschan cun ina permissiun da dar scola sin il stgalim secundar I, valan las tariffas da salarisaziun minimalas per persunas d'instrucziun da la scola primara. En tals cas pon las instituziuns ch'èn responsablas per la scola natiralmain conceder tariffas che sa chattan sur las tariffas da salarisaziun minimala.
Salarisaziun minimala (scolaziun chantunala d'anglais/da talian)	66 LS	Tge tariffa da salarisaziun minimala vala per persunas d'instrucziun che han fatg la scolaziun chantunala d'anglais u da talian per persunas d'instrucziun dal stgalim superiur? Persunas d'instrucziun che han fatg la scolaziun chantunala d'anglais u da talian per persunas d'instrucziun dal stgalim superiur vegnan salarisadas tenor las tariffas da salarisaziun minimalas per persunas d'instrucziun spezialisadas per ils roms respectivs.
Salarisaziun minimala (termin)	66 LS	A partir da cura valan las novas tariffas da salarisaziun minimala? La salarisaziun minimala vala per tut las persunas d'instrucziun a partir dal mument che la lescha da scola entra en vigur, q.v.d. a partir dal 1. d'avust 2013. Quai vala er per persunas d'instrucziun che han fixà en lur contract da lavur in termin d'engaschament posteriur.
Salarisaziun minimala (fasa transitorica)	65/66 LS	Datti prescripziuns legalas resp. recumandaziuns per far il transferiment dal stgalim da salari tenor la lescha da scola vertenta al stgalim da salari tenor la nova lescha da scola? En quai che concerna il transferiment dal stgalim da salari vertent da las persunas d'instrucziun al stgalim da salari tenor la nova lescha da scola na fa la lescha da scola naginas prescripziuns. Perquai èn las instituziuns ch'èn responsablas per la scola da princip libras da concepir il transferiment tenor lur giavischs. Però ston ils salaris minimals vegnir pajads en mintga cas a partir dal mument che la nova lescha da scola è entrada en vigur. Mira: Notizia d'actas
Salarisaziun minimala vesair er garanzia dal possess actual	66 LS 99 LS	Vegn la garanzia dal possess actual applitgada er per persunas d'instrucziun che han salaris che sa chattan sur la salarisaziun chantunala minimala? Gea, mintga persuna d'instrucziun che sa chatta en ina relaziun d'engaschament currenta ha il dretg da survegnir en francs e raps almain il salari ch'ella ha survegnì enfin ussa. Quest dretg en francs e raps na vegn adattà ni a la chareschia ni ad augments reals dal salari u dal stgalim.
Augment dals stgalims dal salari minimal	66 LS 61 OS	Co è regl'augment dals stgalims dal salari minimal en la nova legislaziun da scola? Tenor l'art. 61 da l'ordinaziun da scola po ina instituziun responsabla per la scola tschercher da princip tranter dus systems da salarisaziun: al. 1 regla il sistem vertent (cun novaziuns), al. 2 lascha a las instituziuns responsablas per la scola la pussaivladad da fixar ina regulaziun concernent il svilup dals salaris analogamain al dretg chantunal da personal. Vesair latiers: notizia d'acta .

Calculaziun dal pensum en cas d'in surpensum u d'in pensum parzial	59 al. 3 LS 62 LS 66 LS	Co vegn calculada la dimensiun da l'engaschament en cas d'in surpensum u d'in pensum parzial?			
		Exempels per calcular la dimensiun da l'engaschament:			
			persuna d'instrucziun da classa (1 lecziun reducziun)	persuna d'instrucziun	
		persuna d'instrucziun cun in surpensum (30 lecziuns instrucziun per emna)	$100 : 29 \times (30 + 1) = 106,9\%$	$100 : 29 \times 30 = 103,45\%$	
		persuna d'instrucziun cun in pensum cumplain (28 resp. 29 lecziuns instrucziun per emna)	$100 : 29 \times (28 + 1) = 100\%$	$100 : 29 \times 29 = 100\%$	
		persuna d'instrucziun cun in pensum parzial (14 lecziuns instrucziun per emna)	$100 : 29 \times (14 + 1) = 51,72\%$	$100 : 29 \times 14 = 48,28\%$	
	persuna d'instrucziun cun in pensum parzial (5 lecziuns instrucziun per emna)	$100 : 29 \times (5 + 1) = 20,69\%$	$100 : 29 \times 5 = 17,24\%$		
	persuna d'instrucziun cun in pensum da 50 %	$50 \times 29 : 100 - 1 = 13,5 \text{ lecziuns}$	$50 \times 29 : 100 = 14,5 \text{ lecziuns}$		

Finanziaziun da las scolas

CONTRIBUZIUNS DAL CHANTUN E DA LAS INSTITUZIUNS RESPONSABLAS PER LA SCOLA

Pauschala da la pedagogia speziala en il sector simpel	77 LS	<p>Vegn abolì il supplement chantunal a la classa pitschna integrada (supplement CPI), cur che la nova lescha da scola vegn introducida?</p> <p>Gea, il supplement CPI sco contribuziun separada croda davent per il 1. d'avust 2013. Tut las contribuziuns chantunales a las mesiras da la pedagogia speziala dal sector simpel èn cuntegnidas da nov en la pauschala da la pedagogia speziala.</p> <p>Survegnan instituziuns ch'èn responsablas per la scola che vegnan manadas exclusivamain sco instituziuns ch'èn responsablas per la classa pitschna integrada anc contribuziuns chantunales, cur che la nova lescha da scola è en vigur?</p> <p>Na. Las contribuziuns vertentas a las mesiras da la pedagogia speziala vegnan pajadas da nov a las instituziuns responsablas per la scola en furma d'ina pauschala per la pedagogia speziala.</p>
--	-------	--

<p>Pauschala da la pedagogia speziala en il sector simpel</p>		<p>Consortis da classas pitschnas integradas (CPI) na survegnan pli naginas contribuziuns chantunalas a partir dal mument che la nova lescha da scola è entrada en vigor. Èsi tuttina pussaivel da manar vinavant in consortis da CPI?</p> <p>Gea, igl è chausa da las instituziuns responsablas per la scola sch'ellas vulan cuntinuar cun quest consortis u betg. Davart in'eventuala aboliziun dal consortis na fa la nova lescha da scola naginas prescripziuns.</p> <p>Igl è bain pussaivel che las pedagogas curativas ed ils pedagogs curativs restan engaschads tar il consortis da scola e vegnan mess a disposiziun a las singulas instituziuns ch'èn responsablas per la scola per realisar la purschida da la pedagogia speziala. Las cunvegns tranter las instituziuns responsablas per la scola ed il consortis da CPI èn chausa da las parts contractantas pertutgadas. La lescha da scola na fa naginas prescripziuns en quest connex. Il DECA n'ha er betg previs da far recumandaziuns.</p> <p>Survegnan las vischnancas la pauschala da la pedagogia speziala, er sche las pedagogas curativas ed ils pedagogs curativs èn engaschads cun in contract da mandat tar in consortis da CPI?</p> <p>Gea, a partir dal 1. d'avust 2013 survegnan las instituziuns responsablas per la scola la pauschala da la pedagogia speziala ch'è prevista tenor la nova lescha da scola. In pajament al consortis da CPI n'è betg pussaivel. In'eventuala indemnizaziun da la lavur da las pedagogas curativas e dals pedagogs curativs en las instituziuns responsablas per la scola sto vegnir reglada tranter las instituziuns responsablas per la scola ed il consortis da CPI. Vesair en quest connex la resposta a la dumonda qua survart.</p>
<p>Purschida da la pedagogia speziala en il sector pretensius: contribuziuns da la vischnanca e dals geniturs a la scolaziun speziala</p>	<p>78 LS / 68 OS</p>	<p>Vegn la participaziun als custs che las instituziuns responsablas per la scola surpiglian per mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius midada cumpareglià cun oz?</p> <p>Na, la participaziun als custs che las instituziuns responsablas per la scola surpiglian per mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius na vegn betg midada. Sin basa da prescripziuns da la cunvegna interchantunala davart las instituziuns socialas (CIIS) vegn midà il sistem da las unitads da rendaquint (da dis da scola u da dimora a dis chalendars). Per realisar questa midada senza custs, vegn reducida la tariffa actuala da 40.– francs per di da scola u di da dimora a 21.– francs per di chalendar.</p>
<p>Calculaziun da las contribuziuns:</p>		<p>Co vegnan calculadas las singulas contribuziuns chantunalas tenor la nova lescha da scola?</p>
<p>Pauschala per la scola regulara</p>	<p>72 LS</p>	<p>Co vegn calculada la pauschala per la scola regulara?</p> <p>Dumber da las scholaras e dals scholars per stgalim da scola x pauschala per stgalim da scola x % da la classa da forza finanziaria da l'instituziun responsabla per la scola = contribuziun chantunala.</p>
<p>Pauschala per la direcziun da la scola</p>	<p>73 LS</p>	<p>Co vegn calculada la pauschala per la direcziun da la scola?</p> <p>Dumber da las scholaras e dals scholars (inclusiv scolina) x 300.– francs = contribuziun chantunala (la forza finanziaria da la vischnanca na vegn betg resguardada).</p>

Pauschala supplementara per scolas pitschnas	74 LS	Co vegn calculada la pauschala supplementara per scolas pitschnas? Per survegnir la pauschala supplementara per scolas pitschnas ston esser ademplidas las premissas tenor la lescha da scola; lieu da scola perifer, intschess fitg grond, via da scola lunga, main che 66 scolaras e scolars. Il departament decida mintga onn a tge instituziuns ch'èn responsablas per la scola che la pauschala supplementara vegn pajada per tge lieus da scola e publitgescha per regla il november da l'onn da scola precedent ina glista correspondentia sin la pagina d'internet dal USS. Calculaziun: dumber da las scolaras e dals scolars per stgalim da scola e per lieu da scola x tariffa da partenza x % da la classa da forza finanziaria da l'instituziun responsabla per la scola = pauschala supplementara per scolas pitschnas cun lieus da scola perifers.
Pauschala supplementara per classas da talent	75 LS	Co vegn calculada la pauschala supplementara per instituziuns responsablas per la scola che han classas da talent? Dumber da las scolaras e dals scolars da la classa da talent x 4'000.– francs = contribuziun chantunala (la forza finanziaria da la vischnanca na vegn betg resguardada).
Pauschala supplementara per scolas secundaras da vallada	76 LS	Co vegn calculada la pauschala supplementara per scolas secundaras da vallada? Sco il subvenziunament vertent: lecziun speziala imputabla x 2'850.– francs = pauschala supplementara per scolas secundaras da vallada. Per la 3. classa tenor las disposiziuns federalas per scolas da maturitad: dumber da las scolaras e dals scolars x 11'500.– francs = pauschala supplementara per scolas secundaras da vallada.
Purschida da la pedagogia speziala en il sector simpel	77 LS	Co vegn calculada la pauschala per la pedagogia speziala? Dumber da las scolaras e dals scolars (inclusiv scolina) x 1'500.– francs x % da la classa da forza finanziaria da l'instituziun responsabla per la scola = contribuziun chantunala.
Purschida da la pedagogia speziala en il sector pretensius	78 LS / 68 OS	Co vegn calculada la participaziun als custs da las instituziuns responsablas per la scola en il sector pretensius? Dumber dals dis chalendars (entrada fin sortida) x 21.– francs = contribuziun da l'instituziun responsabla per la scola. (Sco oz metta l'instituziun responsabla per la scolaziun speziala directamain a quint questa contribuziun a l'instituziun ch'è responsabla per la scola).
Contribuziuns per purschidas per uffants da lingua estra	81 LS	Co vegnan calculadas las contribuziuns a purschidas per uffants da lingua estra? Dumber da las unitads d'instrucziun renconuschidas e dadas x 15.– francs resp. x 35.– francs (sch'i vegn manà in center da recepziun e da transit per requirentas e per requirents d'asil sco er per fugitivas e per fugitivs sin il territori da l'instituziun ch'è responsabla per la scola) = contribuziun chantunala (la forza finanziaria da la vischnanca na vegn betg resguardada). Nov: medema tariffa per unitad d'instrucziun per la scolina e per la scola.

Salaris da las personas d'instrucziun, purschidas per uffants da lingua estra	81 LS	Tge directives da salarisaziun valan per quellas personas d'instrucziun che instrueschan en il rom da las purschidas per uffants da lingua estra? Per ils salaris da las personas d'instrucziun che instrueschan en il rom da la promoziun d'uffants da lingua estra valan las medemas directives sco per tut las autras personas d'instrucziun, q.v.d. las tariffas per unitad d'instrucziun sa drizzan tenor la nova lescha da scola sco suonda: <ul style="list-style-type: none">- Tenor l'art. 56 LS valan las disposiziuns en il chapitel "Personas d'instrucziun" per tut las personas che instrueschan a la scola populara.- Per ils salaris da las personas d'instrucziun vala la salarisaziun minimala fixada en l'art. 66 LS.
Contribuziuns als custs da transport	85 LS	Co vegnan calculadas las contribuziuns als custs da transport? Sco il subvenziunament vertent: custs da transport imputabels x % da la classa da forza finanziaria da l'instituziun responsabla per la scola = contribuziun chantunala.
Contribuziuns a structures dal di	86 LS	Co vegnan calculadas las contribuziuns a structures dal di? En il sector da las structures dal di vegn preschentada in'ordinaziun separada a la regenza per l'approvaziun. Quella vegn a sclerir Vossas dumondas en connex cun las uras, cun las contribuziuns, cun las permissiuns e.u.v. Areguard il basegn: Tenor la missiva tar la nova lescha da scola èsi planisà ch'ina instituziun responsabla per la scola stoppia metter a disposiziun structures dal di, sche las personas cun la pussanza dals geniturs dad almain 8 uffants conferman, ch'ellas vegnan a duvrar las structures dal di.
Pauschala supplementara per l'instrucziun da linguas estras sin il stgalim secundar I	88 LS	Co vegn calculada la pauschala supplementara per l'instrucziun da linguas estras sin il stgalim secundar I? Sco il subvenziunament vertent: dumber da las scolaras e dals scolars x dumber da las emnas x 500.– francs = pauschala supplementara per l'instrucziun da linguas estras.
Contribuziun da l'instituziun ch'è responsabla per la scola a las prestaziuns dal servetsch psicologic da scola		Ston las instituziuns ch'èn responsablas per la scola pajar vinavant ina contribuziun als custs da las prestaziuns dal servetsch psicologic da scola? Na, la contribuziun als custs è abolida a partir da l'onn da scola 2013/14. L'ultim quint vegn tschentà il december da l'onn 2012 per l'onn da scola 2012/13.

<p>Cunfinaziun contribuziuns chantunalas per onn da scola / per onn chalendar</p>		<p>Co vegn fatga la cunfinaziun onn da scola / onn chalendar per las contribuziuns chantunalas, cur che la nova lescha da scola è en vigur?</p> <p>La cunfinaziun onn da scola/onn chalendar vegn fatga a partir da l'entrada en vigur da la nova lescha da scola cun 7,5/12 (1. da schaner – 14 d'avust) e 4,5/12 (15 d'avust – 31 da december).</p> <p>Co vegnan calculadas las contribuziuns chantunalas per l'onn chalendar 2013 (midada da la lescha da scola vertenta fin uss a la nova lescha da scola)?</p> <p>Las contribuziuns per l'onn da scola 2012/13 vegnan pajadas a 7/12 (schaner – fanadur) sin basa da la lescha da scola vertenta fin uss ed ad 1/12 (avust) sin basa da la nova lescha da scola.</p> <p>Las contribuziuns per l'onn da scola 2013/14 (a partir dals 15 d'avust 2013) vegnan pajadas sin basa da la nova lescha da scola (vesair dumonda precedenta).</p>
---	--	---